

ŽENIJNÍ ZABEZPEČENÍ

OPERAČNÍ MANÉVROJÍCÍ SKUPINY

Ženíjní zabezpečení operační manévrující skupiny bude v první řadě ovlivněno cílem a zámyslem vedení operace frontu nebo armády, způsobem zasažení operační manévrující skupiny, jejím složením a úkoly, kterých má tato skupina dosáhnout. Dále bude ovlivněno silami a způsoby vedení bojové činnosti nepřítele, zejména možnostmi jeho ženijního vojska, charakterem terénu (hlavně množstvím vodních překážek a horských masívů v pásmu činnosti) a roční dobou.

Při rozboru úkolů ženijního zabezpečení budu vycházet ze závěru, že operační manévrující skupina může působit v celém pásmu útočné operace frontu (armády). Pro ženijní zabezpečení vysokého tempa operační manévrující skupiny je tato skutečnost velmi důležitá, protože dovoluje využívat k postupu příznivých terénních podmínek v převážné části pásma útočné operace frontu nebo armády. To umožňuje obejít hlubokých horských a zalesněných masívů, širokých vodních překážek i prostorů, které mohou být znepřístupněny zničením četných hydrotechnických zařízení na území nepřítele. Dovoluje to obejít rozsáhlých úseků bažin, prostorů velkých měst a průmyslových aglomerací, stejně jako rozsáhlých pásem závalů a požárů, vzniklých po vlastních jaderných úderech. Umožňuje to obejít rozsáhlých pásem zátarasů, zejména jaderných, které nepřítel připravuje v rámci přípravy válčiště v našem zájmovém prostoru s hustotou až 4 skupiny stálých zařízení k ničení na 100 km² (každá skupina průměrně o 3–6 stálých zařízeních).

Z těchto skutečností vyplývá také významná úloha náčelníka ženijního vojska frontu (armády) v období plánování útočné operace s použitím operační manévrující skupiny. Náčelník ženijního vojska musí podat důkladný rozbor terénních podmínek a možností ženijního vojska nepřítele v pásmu frontu (armády) s důrazem na prognózu účinků aktivovaných jaderných zátarasů. Na základě hluboké analýzy a ženijního průzkumu nepřítele a terénu musí výrazně ovlivnit plánovací proces i velení v průběhu útočné operace.

Rozsah ženijních úkolů vševojskových svazků, svazků druhů vojsk a ženijního vojska závisí v první řadě na úkolu operační manévrující skupiny. Zatímco jádro operační manévrující skupiny frontu bude zpravidla tvořit 2–3 divize (převážně tankové) a u armády jedna divize, složení ženijního vojska bude velmi proměnné. Bude záviset i na konečném úkolu skupiny, na způsobu jejího zasažení, na tom, zda bude tvořena z prvního či druhého sledu armády nebo vševojskové zálohy frontu, popř. kombinovaným způsobem. Složení ženijního

vojska bude ovlivňovat nerovnoměrný průběh bojové činnosti a může se měnit podle vývoje situace.

Nejpravděpodobnější variantou bude vytvoření operační manévrující skupiny na základě výsledků střetného sražení v počátečním období operace. Můžeme předpokládat, že tato skupina bude vytvořena a zasazena v průběhu druhého nebo třetího dne operace. Přitom její složení a předpokládané úkoly stanoví ve svém rozhodnutí pro útok velitel frontu (armády) pouze orientačně. Pak musíme pečlivě posoudit přijatý systém posilování svazků ženijními útvary a jednotkami do zahájení operace. Vzhledem ke změnám, ke kterým může dojít v průběhu střetného sražení, považují za účelné ponechat ženijní síly a prostředky předurčené k posílení operační manévrující skupiny v záloze a přidělit je svazkům tak, aby je převzaly pouze 10–12 hodin před zasazením skupiny.

Ženijní zabezpečení operační manévrující skupiny zahrnuje tyto hlavní úkoly:

- ženijní průzkum nepřítele a terénu,
- zjišťování a zneškodňování nepřátelských jaderných min,
- úpravu a udržování cest pro manévr a zabezpečení vysokého tempa útoku operační manévrující skupiny,
- zřizování a udržování přepravišť přes vodní překážky,
- zřizování průchodů v zátarasech, zřizování zátarasů a ničení při odražení nepřátelských protiztečí a při upevňování dobytých čar a prostorů,
- ženijní materiálně technické zabezpečení.

Ženijní průzkum nepřítele a terénu je součástí vojskového průzkumu a jeho cílem je získat hodnověrné a úplné údaje o nepříteli a terénu v pásmu bojové činnosti operační manévrující skupiny. Náčelník ženijního vojska frontu (armády) musí v součinnosti se zpravodajskými orgány již v období plánování využít všech zdrojů zpráv o charakteristice pásma bojové činnosti. K tomu studuje mapy, vyhodnocuje letecké snímky, využívá výsledků vzdušného a hloubkového průzkumu i zpráv vojsk v dotyku. Ženijní průzkum musí plánovat do celé hloubky úkolu operační manévrující skupiny s důrazem na průchodnost terénu v celém pásmu činnosti, stav cest, charakter i režim vodních překážek a možnosti jejich překonávání. Průzkum musí zaměřit pozornost na zjištění stavu mostů a přehrad a na ženijní opatření, směřující k použití jaderných min. Průzkum musí zjistit klamná i skutečná ženijní opatření nepřítele na druhém i na třetím pásmu obrany, včetně zřízeného systému zátarasů, dále zjistit výskyt i ráz závalů a požárů po jaderných úderech a hlavně možnosti objížděk nebo nejvýhodnější způsoby jejich překonání.

Zjišťování a zneškodňování nepřátelských jaderných min je dalším z úkolů operační manévrující skupiny. Nepřítel se připravuje již v míru k širokému použití jaderných zátarasů a jejich aktivace v pásmu bojové činnosti operační manévrující skupiny by mohla výrazně zpomalit tempo útoku a omezit její manévr, což by ve svých důsledcích mohlo vést k nesplnění úkolu skupiny. Zjišťování a zneškodňování jaderných min organizují ve svých pásmech velitelé svazků, kteří již při vydávání úkolů, kromě obvyklých údajů, stanoví předpokládané prostory uložení nepřátelských jaderných min, roznětových stanovišť a postavení bojového zabezpečení, sestavu a úkoly předsunutých odřadů, počet a sestavu jednotek, vyčleněných pro ovládnutí prostorů uložení jaderných min a jejich zničení a způsobu činnosti předsunutých odřadů v pří-

padě výbuchu jaderných min. Velitel operační manévrující skupiny je povinen podle údajů předběžného vyhodnocení možných následků výbuchu jaderných min určit především možnosti obejít jaderných zátarasů. Není-li to možné, musí motostřeleckým a tankovým svazkům (velitelé svazků útvarů) stanovit možné směry a způsoby překonávání prostorů rozrušení terénu, závalů, záplav a pásem radioaktivního zamoření. Velitelé a štáby všech stupňů musí předem určit opatření k zabránění výbuchu jaderných min, pořadí a způsoby překonávání jaderných zátarasů vojsky po výbuchu jaderných min a opatření k zachování bojeschopnosti při překonávání jaderných zátarasů. Zvláštní pozornost musí věnovat způsobu spojení s předsunutými odřady a dalšími jednotkami, vyčleněnými pro průzkum a zničení jaderných min.

Úpravu a udržování cest pro manévry a zabezpečení vysokého tempa útoku operační manévrující skupiny můžeme rozdělit do dvou časových období — do zasazení a po něm. Při zasazení operační manévrující skupiny frontu v síle vševojskové armády o 2—3 divizích je třeba upravovat a udržovat 3 osy přesunu pro jednu divizi a alespoň jednu armádní osu. Bude-li se armáda přesunovat se dvěma divizemi v prvním sledu, pak bude nutné upravovat pro zasazení operační manévrující skupiny 7 pochodových os. Zodpovědnost za ženíjní úpravu cest pro zasazení této skupiny ponese front, zatímco organické prostředky armády budou použity až po zasazení skupiny. Cesty pro zasazení bude upravovat a udržovat ženíjní silniční mostní brigáda frontu a ženíjní silniční mostní pluk armády, v jejímž pásmu budeme operační manévrující skupinu zasazovat. Na stupni armáda postačuje upravovat pro operační manévrující skupinu 3 osy silami organického ženíjního silničního mostního pluku.

Po zasazení operační manévrující skupiny se budou, vzhledem k vysokému tempu postupu (80—100 km za den) a vzhledem k odtržení skupiny od hlavních sil frontu nebo armády, cesty pouze upravovat. Operační manévrující skupina si musí úpravy zabezpečit organickými a přidělenými prostředky tak, aby u každé divize byly ženíjně upravovány pro přesun druhosledového pluku, oddílu vojskových raket a týlu alespoň dvě pochodové osy. K tomu bude potřebné posílit každou prvosledovou divizi jednou ženíjní komunikační rotou. Tím umožníme divizi vytvořit dva odřady zabezpečení pohybu. Přijaté zásady bojového použití doprovodných skupin k úpravě praporek cest a odřadů zabezpečení pohybu pluků i způsoby využívání upravených cest vyššími stupni zůstanou zachovány. V závislosti na vývoji situace se však může často měnit místo těchto skupin a odřadů v sestavě vojsk.

Zřizování a udržování přepravišť přes vodní překážky nesmí v žádném případě zpomalovat útočné tempo operační manévrující skupiny. Vyhodnocení terénu v zájmovém prostoru již v období plánování operace umožňuje posílit skupinu optimálním množstvím přepravních prostředků. Toto množství musí umožnit v případě násilného přechodu vodní překážky vytvoření alespoň dvou mostových přepravišť u každé prvosledové divize. Tato mostová přepraviště budou však zřizována, vzhledem k možností nepřátelského průzkumu a ničení, pouze v noci. Ve dne musíme přejít na přívozovou přepravu za využití přívozových soulodí vysoké únosnosti. Terén musíme vyhodnotit do celé hloubky úkolu skupiny. Musíme vzít v úvahu i to, že i když má skupina stanoveny směry postupu, může v závislosti na vývoji situace manévrovat v celé šířce pásma útoku frontu nebo armády. Abychom zabezpečili vysoké tempo postupu

skupin, máme snahu je „minimalizovat“. Proto náčelníci ženijního vojska musí skutečně podrobně analyzovat terén v zájmovém prostoru a posoudit možnosti organických ženijních jednotek při respektování pravděpodobných ztrát v průběhu operace. Úloha náčelníků ženijních vojsk frontu a armády je v tomto případě velká a nezastupitelná. A tak v závislosti na charakteru terénu v zájmovém prostoru a úkolu skupiny může být tato posílena 1–2 pontonovými prapory frontu nebo armády a rotou pásových samohybných soulodí ženijního pontonového pluku frontu, je-li v pásmu bojové činnosti operační manévrující skupiny široká vodní překážka. Je účelné tyto prostředky zařadit do ženijní zálohy skupiny a v závislosti na vývoji bojové situace je pak přidělit divizím, které budou organizovat násilný přechod. Operační manévrující skupině nemusíme přidělit žádné ženijní prostředky, např. při boji v horských nebo zalesněných masívech.

Zřizování průchodů v zátarasech a zřizování zátarasů, ničení při odrážení nepřátelských protiztečí a upevňování dobytých čar a prostorů je dalším z důležitých úkolů ženijního zabezpečení operační manévrující skupiny. I když platí zásada, že zátarasy a překážky v hloubce nepřátelské obrany vojska zpravidla obcházejí a operační manévrující skupina se snaží nevázat se do boje, v praxi se nevyhneme i zřizování průchodů v hloubce. Zejména zavedení prostředků pro minování „na dálku“ umožňuje nepříteli zatarasit s překvapením vhodné úseky terénu až těsně před prvosledovými pluky operační manévrující skupiny nebo dokonce v hloubce její sestavy. Vzhledem k tomu, že do těchto skupin jsou určovány zpravidla tankové svazky, je po zavedení prostředků KTN-6 do výzbroje ČSLA zabezpečeno v souladu s našimi řády zřízení alespoň jednoho průchodu v minovém poli na četu. Rozšíření těchto kolejových průchodů a odstraňování dalších výbušných i nevýbušných zátarasů je však úkolem ženijního vojska. Proto bude třeba zvážit možnosti organických ženijních jednotek skupiny a posílit ji dalšími jednotkami pro vytvoření odtarasovacích skupin. Posílení by umožnilo vytvořit 3–4 odtarasovací skupiny u každého prvosledového pluku a zálohu pro vytvoření útočných úderných skupin nebo zvláštních speciálních odřadů. Překonávání nevýbušných zátarasů a překážek zabezpečují ženijní jednotky i jednotky druhů vojsk a využívají k tomu ženijních strojů, tanků s buldozerovými radlicemi, mostních tanků, trhavin a výpomocných prostředků.

Ke zřizování výbušných zátarasů dojde při odrážení nepřátelských protiztečí, při upevňování dobytých čar, ale zejména při upevňování dosažených prostorů, které měla operační manévrující skupina ovládnout a udržet do průchodu úderného uskupení frontu a armády. Ke zřízení zátarasů použijeme organické pohyblivé odřady zatarasovací útvarů a svazků, většinu sil ze ženijní zálohy, jednotky, které byly útvarům a svazkům přiděleny od odtarasovacích skupin a speciálních odřadů i organické vševojskové jednotky, vycvičené v minování. Zřízený systém zátarasů musí být pevně svázán se systémem paleb, zejména tankových.

Všechny tyto úkoly kladou zvlášť vysoké nároky na **ženijní materiálně technické zabezpečení** operačních manévrujících skupin. Ty se promítnou do obou oblastí ŽMTZ, a to jak do oblasti ženijního materiálního, tak i ženijního technického zabezpečení.

Z hlediska ženijního materiálního zabezpečení půjde zejména o to, aby před plněním úkolu byly doplněny pohyblivé zásoby ženijního materiálu a munice u všech svazků, útvarů a jednotek tak, aby byly vytvořeny zvýšené

zásoby zejména ženijní munice, náhradních dílů a materiálu, nezbytného pro činnost skupiny na úkor ostatního ženijního materiálu. Na všech stupních velení bude třeba dohovřít součinnost s týlovými orgány a podle volné kapacity dopravních prostředků zvýšit zásoby, zejména ženijní munice ze skladů a vozidla se zvýšenými zásobami začlenit do týlových jednotek. Na území nepřítel budeme využívat všech dostupných prostředků z místních zdrojů a z kořistního materiálu upravovat ženijní prostředky ve vlastních i místních zařízeních. V průběhu operace nebo po dosažení určeného prostoru doplníme pohyblivé zásoby ženijní munice a materiálu leteckým převozem na některé z ovládnutých letišť. Zabezpečení tohoto převozu bude velmi náročné jak na organizaci a součinnost, tak i na samotný průběh. K tomu považují za účelné vytvořit paletizované soupravy min, trhavin a rozněcovadel na stupeň prapor, pluk a divize, obdobně jako jsou vytvořeny soupravy spotřebního materiálu.

Hlavní úkoly ženijního technického zabezpečení budou zaměřeny zejména do oblastí ošetřování a oprav ženijní techniky. Ženijní techniku musíme ošetřovat průběžně v přestávkách bojové činnosti. Důležité však bude, stanovit před plněním úkolu normu proběhu motohodin a kilometrů pro splnění úkolu. Z této normy pak vycházíme při technických opatřeních ženijní techniky tak, aby nebyla nutná v průběhu vedení bojové činnosti. V průběhu boje je pak třeba důsledně dodržovat denní technické prohlídky a každodenní technická ošetření podle technologických postupů jednotlivých strojů.

K zabezpečení oprav ženijní techniky má operační manévrující skupina k dispozici jen vojskové opravářské prostředky, které opravují poškozenou ženijní techniku v rozsahu běžné opravy, výjimečně u důležité techniky v rozsahu střední opravy. Opravy probíhají přímo na místě poškození, v nejbližším skrytu nebo hnízdě poškozené ženijní techniky. Doba práce na jednom místě musí být taková, aby nedošlo k odtržení od skupiny. Celková kapacita oprav u msd [td] činí 126 normohodin, což představuje 8,5 běžných oprav. Protože ženijní technika vyžadující střední opravu musí zůstat na místě a pro operační manévrující skupinu představuje nenávratnou ztrátu, považují za účelné pro zvýšení opravářské kapacity posílit operační manévrující skupinu frontu 1 dílenskou rotou ženijního opravářského praporu. Tím se zvýší opravářská kapacita o 540 normohodin a možnosti oprav o 9 běžných a 3—6 středních oprav. Tato kapacita umožní až 75% návratnost ženijní techniky poškozené v průběhu bojové činnosti.

Z rozboru ženijních opatření je zřejmé, že ke splnění úkolů operační manévrující skupiny frontu (armády) bude třeba posílit každou prvosledovou divizi 1 ženijním praporem, podle charakteru terénu v pásmu činnosti až pontonovým praporem a 1 dílenskou rotou a rotou pásových samohybných soulodí.

Dále chci zdůraznit, že neustálý rozvoj operačního umění vyžaduje hledat a teoreticky zpracovávat nové zásady bojového použití ženijního vojska a otázky ženijního zabezpečení boje a operace.